

Stefanie de Kool: 'Betrokkenheid andere partijen bij verduurzaming bollenteelt gegroeid'

Na vier jaar is het werken met regiogroepen van Telen met toekomst beëindigd. Zes groepen in de bollenteelt van elk zo'n tien telers hielden zich bezig met onderwerpen als gewasbescherming, bemesting en kwaliteit. Projectleider Stefanie de Kool is tevreden over de voortgang die is geboekt. Het project gaat door, zo maakt ze duidelijk. "Vooral met partijen die rondom de sector actief zijn gaan we verder."

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto: René Faas

Werken aan een duurzame bloembollenteelt gebeurt al bijna tien jaar. Eind jaren negentig startte Bollenteelt na 2000, in 2001 ging de eerste groep van start met Telen met toekomst. Van 2004 tot en met 2007 werkten bijna zeventig telers in zes groepen samen in de tweede periode van Telen met toekomst, getiteld praktijknetwerk Telen met toekomst. Eind 2007 kwam aan het praktijknetwerk een einde. Voor nog eens drie jaar komt er een derde periode, die weer een wat andere opzet krijgt.

Projectleider is Stefanie de Kool van PPO Lisse. Zij is vrijwel vanaf het begin bij Telen met toekomst betrokken, en kan goed aangeven wat er door de jaren heen is veranderd en waar de laatste jaren vooral de nadruk op heeft gelegen.

REPRESENTATIEF

Belangrijk verschil tussen de eerste en de tweede periode is volgens De Kool de omvang van het aantal deelnemende bedrijven. "In de eerste periode werkten we met vijf bedrijven die voornamelijk op zeezandgrond teelden. De doelstelling was toen vooral om na te gaan hoe ver men kon gaan met allerlei maatregelen. Een kleine groep is echter minder representatief voor de gehele sector. De opzet van de tweede periode was om bollentelers uit vrijwel alle gebieden ervaringen te laten delen met allerlei maatregelen en om informatie over duurzame teelt te verspreiden. Een echt praktijknetwerk dus. Daarnaast zijn bedrijven en instanties gevraagd die direct bij de teelt betrokken zijn, zoals gewasbeschermingsmiddelenhandel, waterschappen en loonwerkers. Die aanpak leverde snel voldoende deelnemers per gebied

op. Het enthousiasme per gebied verschilde wel. Waar de ene groep graag wilde meewerken aan proeven op het bedrijf gaf de ander aan dat allemaal niet zo nodig te vinden."

Projectleider Stefanie de Kool: "Terugkijkend op de afgelopen vier jaar vind ik wel dat de sector vooruit is gegaan waar het gaat om duurzaam telen. Dat is een geaccepteerd begrip"

EMISSIEROUTES

De afgelopen vier jaar is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen een belangrijk onderwerp van gesprek geweest binnen de groepen van Telen met toekomst. Veel tijd is besteed aan emissieroutes. "Samen met de waterschappen zijn we gaan kijken welke routes van belang zijn. Die informatie hebben we samengevat in een Emissiechecklist. Die is verspreid via de handelaren in gewasbeschermingsmiddelen."

De milieubelasting van middelen is al een onderwerp sinds medio jaren negentig, toen het Centrum voor Landbouw en Milieu met de milieubelastingpunten kwam. Die waardering geeft veel inzicht. Het opzoeken ervan ervaren veel ondernemers echter als lastig. Telen met Toekomst leverde een vertaalslag. "We hebben voor vier bolgewassen milieu-effectkaarten gemaakt met daarop de milieubelasting van

alle gebruikelijke gewasbeschermingsmiddelen in die gewassen. Deze worden elk jaar aangepast aan de nieuwe situatie op middelengebied. Vervallen middelen staan er niet meer op. Dit is allemaal op maat voor de ondernemer. Hij kan in een oogopslag zien welke middelen het meest veilig zijn voor oppervlaktewater grondwater en lucht."

GESPREK MET KOPER

Nieuw in deze periode was de aandacht voor kwaliteit. "Regelmatig kwamen ziektes als zuur, bolrot en Erwinia aan de orde in de gesprekken. Binnen Telen met toekomst was er voldoende ruimte om met zo'n onderwerp aan de slag te gaan. Dat hebben we onder meer gedaan door bij afnemers in de broeierij te gaan kijken. Hoe ervaren zij dergelijke problemen en hoe kijken zij aan tegen duurzaam geproduceerde bloembollen? Voor veel deelnemers was het geruststellend om te horen dat het kopers niet uitmaakt hoe de bollen geteeld zijn en welke middelen een teler wel of niet gebruikt, zolang de kwaliteit maar goed is. Voor kwaliteit in de broeierij bleken vooral andere zaken van groot belang te zijn, zoals de juiste temperatuurbehandeling en snel drogen na het rooien en verwerken. Het was goed om te horen dat daar meer aandacht naar uit moest gaan."

LASTIG FOSFAAT

Mede door de nieuwe mestwetgeving en regelgeving rond de waterkwaliteit is in een aantal groepen meermalen gediscussieerd over bemesting. "In West-Friesland speelt dat minder dan in de Bollenstreek. In dat laatste gebied hebben we volop gesproken over fosfaat. De waterkwaliteitsbeheerder vond het gehalte aan fosfaat in het oppervlaktewater te hoog, terwijl telers al minder fosfaat zijn gaan strooien. Voor de bolgroei is fosfaat wel nodig, dus hoe ga je dat oplossen? Een nieuw idee is de inzet van polyfosfaten, die in vloeibare vorm rond de bol gebracht kunnen worden. Dit is echter niet eenvoudig onder praktijkomstandigheden te testen omdat het fosfaatgehalte van een perceel wel heel laag moet zijn, wil je een effect zien in variatie in fosfaatbemesting."

Resumé

Telen met toekomst is inmiddels zeven jaar een begrip in de bollensector. Onlangs is aan het praktijknetwerk, dat van 2004 tot en met 2007 heeft bestaan, een einde gekomen. Projectleider Stefanie de Kool geeft aan waar de afgelopen vier jaar is aan gewerkt, en wat er de komende jaren gaat gebeuren.

ANDERE PARTIJEN

Een ander nieuw element in het praktijknetwerk is het betrekken van andere relevante partijen rondom de bloembollenteelt. Dit zijn bijvoorbeeld onderzoek, handel, KAVB, provincie,

.....
'Voor kwaliteit in de broeierij bleken vooral andere zaken van groot belang te zijn, zoals de juiste temperatuurbehandeling en snel drogen na het rooien en verwerken'
.....

maar ook loonwerkers en gewasbeschermingsmiddelenhandel. Die contacten hebben aardige resultaten opgeleverd, vindt De Kool. "Diverse gewasbeschermingsmiddelenleveranciers hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de verspreiding van informatie over duurzame teelt. En met loonwerkers hebben we bijvoorbeeld gesproken over de middelenkeuze bij de gewasbescherming. Ook is tussen loonwerkers en telers kennis uitgewisseld over bijvoorbeeld het kneuzen van bollenafval dat tijdens het rooien door de zeef gaat. Door dat te doen is veel opslag het jaar erop te voorkomen. Een ander onderwerp dat aan de orde is geweest betreft inundatie. Met de groep uit het Noordelijk Zandgebied en een aantal loonwerkers hebben we gesproken over de relevante zaken rond inundatie. Er leefden bij telers nog tal van vragen. Dat is voor ons aanleiding geweest om een brochure te maken, waarin bijvoorbeeld staat tegen welke aanhouding inundatie wel en niet werkt. Ook zijn hele handige tips uit de praktijk opgenomen. De brochure wordt verspreid via onder meer de loonwerkers."

Telen met toekomst

Ook met de handel is contact gezocht. "Daar werd aangegeven dat duurzame teelt niet echt een onderwerp was voor de afzet. Dat beeld is denk ik wereldwijd wel aan het veranderen."

VOORUITGANG

De resultaten van vier jaar praktijknetwerk Telen met toekomst komen niet in één rapport terecht. Jaarlijks is een voortgangsrapportage gemaakt voor de begeleidende stuurgroep, die ook op www.telenmettoekomst.nl is te vinden. Door de jaren heen heeft het netwerk wel veel kennis opgeleverd. "Er is aardig zicht ontstaan op wat wel en wat niet werkt in de praktijk. Veel resultaten zijn verspreid via onder meer artikelen in BloembollenVisie, maar ook in brochures en checklisten. Wat van al die activiteiten precies het resultaat is vind ik lastig om aan te geven. Terugkijkend op de afgelopen vier jaar vind ik wel dat de sector vooruit is gegaan waar het gaat om duurzaam telen. Dat is een geaccepteerd begrip. Daar zit ook het grootste verschil met de eerste periode, toen Telen met toekomst vooral iets was van die vijf voortrekkers. Nu reageren telers toch positiever op een begrip als duurzame teelt."

NIEUWE STAPPEN

De komende drie jaar gaat Telen met toekomst verder. Niet meer met het praktijknetwerk, maar wel met het onderhouden van contacten met de partijen rondom de sector. "We willen meer faciliterend zijn voor die ontwikkelingen die bijdragen aan een verdere ontwikkeling van duurzaam telen. We denken dat we op die manier ook nieuwe stappen kunnen zetten. Daarbij zal het vaker gaan om wat een partij zelf zou kunnen doen om iets te verbeteren, waarbij wij de kennis vanuit PPO en DLV kunnen aanreiken." Voorbeelden zijn er volgens de projectleider voldoende. "Emissie blijft een onderwerp waar verbeteringen mogelijk zijn, net als beschadigingen. Nieuw is in ieder geval de aandacht voor weer en gewasbescherming, waar Van Gent en Van der Meer mee aan de slag gaat. Een ander onderwerp is het opvangen en filteren van erfwater dat gewasbeschermingsmiddelen bevat met een biofilter dat op een bollenbedrijf gemakkelijk geplaatst kan worden. Bollentelers zullen we ook zeker blijven betrekken bij dergelijke zaken, maar het hangt af van het onderwerp welke groep dat is."